

EĞİTİM YÖNETİCİLERİ VE ÖĞRETMENLERİN AKADEMİSYEN KAVRAMINA İLİŞKİN METAFOR ALGILARI

EDUCATION MANAGERS' AND TEACHERS' METAPHOR PERCEPTIONS TOWARDS ACADEMICIAN CONCEPT

Yasemin KUZU¹

Başvuru Tarihi: 17.09.2019 Yayına Kabul Tarihi: 02.01.2020 DOI: 10.2017/64 maeuefd.621180

(Araştırma Makalesi)

Özet: Araştırmanın amacı, eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin akademisyen kavramına ilişkin algılarına metaforlar aracılığı ile ulaşmaktır. Bu bağlamda, 232 öğretmen ve 34 eğitim yöneticisine “Akademisyen gibidir, çünkü” şeklinde bir form uygulanmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgubilim deseninde kurgulanmış ve veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Metaforlar, yapılan açıklamalar dikkate alınarak “araştırmacı, ışık kaynağı, rehber, bilgi hazinesi ve yapı taşı” şeklinde beş olumlu kavramsal kategori altında toplanmıştır. Eğitim yöneticileri en fazla “ışık ve güneş” metaforunu kullanırken öğretmenler en çok “ışık ve araştırmacı” metaforlarını kullanmıştır. Eğitim yöneticileri olumlu olarak akademisyenlerin daha çok “ışık kaynağı”; öğretmenler ise “araştırmacı” olduklarını düşünmüştür. Diğer taraftan yapılan açıklamalara göre “kibirli, köle, bal yapmayan arı, parazit, asosyal, yayılmacı” şeklinde altı olumsuz kavramsal kategori oluşturulmuştur. Akademisyen kavramı hakkındaki olumsuz düşünceler ifade edilirken, eğitim yöneticileri “köstebek, eşek arısı, ahtapot ve ailesini unutan” metaforlarını kullanmıştır. Öğretmenler ise en fazla “çokbilmiş, ukala/egoist ve kopyacı” metaforlarına yoğunlaşmıştır. Eğitim yöneticileri olumsuz olarak akademisyenlerin “asosyal” oldukları konusunda yoğunlaşırken; öğretmenler ise “kibirli” olduklarını vurgulamışlardır. Ayrıca, sadece öğretmenler tarafından “eş, kaktüs, karbon” şeklinde iki yönlü (olumlu/olumsuz) metaforlar ve hiçbir kategoriye girmeyen altı adet metafor oluşturulmuştur.

Abstract: The aim of this study is to examine education managers' and teachers' perceptions towards academician concept through metaphors. "Academician is like ..., because ..." form were administered to the 232 teachers and 34 education managers. The study was designed by phenomenology which is one of the qualitative research methods and the data were analyzed by content analysis. Metaphors were grouped under five positive conceptual categories as “researcher, light source, guide, information treasure and building block”. While education managers used the "light and sun” metaphors, teachers used “light and researcher” metaphors. Education managers positively stated that academicians were “light sources”, teachers emphasized that academicians were “researcher”. Six negative conceptual categories such as “self-righteous, slave, non-honey bee, parasite, asocial, get things done” were created. When expressing negative thoughts about the academician, education managers used metaphors that "mole, wasp, octopus, forget their families". Teachers mostly focused on metaphors of “smart aleck, cocky/egoist and copycat”. Education managers negatively referred to the “asocial” aspect of academics; teachers emphasized the "self-righteous” aspect of them. Two-way (positive /negative) metaphors such as “spouse, cactus, carbon” and six metaphors that do not fall into any category were created by the teachers alone.

Anahtar Sözcükler: *Akademisyen, eğitim yöneticisi, öğretmen, metafor*

Keywords: *Academician, education manager, teacher, metaphor*

¹ Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, yaseminkuzu@ahievran.edu.tr, ORCID NO: 0000-0003-4301-2645

Giriş

Yirmi birinci yüzyılın beraberinde getirdiği toplumsal değişiklikler, teknolojik ilerlemeler ve davranış biçimindeki farklılaşmalarla birlikte nitelikli insan kavramı da yeni bir boyut kazanmıştır (Önal, 2012). Bilgi toplumuna geçiş ortamında bilgiyi olduğu gibi aktaran değil; bilgiyi üreten, üzerinde düşünen ve yeniden şekillendiren bireylere ihtiyaç duyulmaktadır (Erdoğan, 2005; Özden, 2005). Bu bağlamda ülkelerin yetişmiş insan gücünü karşılayan yükseköğretim kurumları ve bünyesindeki akademisyenlerin rolü büyüktür (Odabaşı, Fırat, İzmirli, Çankaya, & Mısırlı, 2010). Akademik kimliği ile bilgiyi üreten ve işleyen akademisyenler öğretici kimliğiyle üreten ve sorgulayan bireyler yetiştirmektedir. Bununla birlikte araştırma-öğretim odaklı akademisyenlik ikilemi etrafında toplanılmış (Menon, 2003) olsa da akademisyen ve akademisyenlik kavramı geçmişten günümüze tartışma konusu olmuş ve halen net bir tanımı ve sınırlandırılması yapılmamıştır.

Tarihsel gelişimi incelendiğinde akademisyen kavramının, Eflatun'un Atina'da kurduğu felsefe okulunun adı olan "Akademia" sözcüğünden türetildiği (Erdem, 2008); daha sonra belli bir kariyere sahip insanlar için kullanıldığı (Gürkan, 2018) görülmektedir. Somut olarak akademisyen kavramı en az bir alanda lisans eğitimini tamamlayarak bir yükseköğretim kurumunda görev yapan kişiler için kullanılmaktadır (Kolsaker, 2008; YÖK, 1981). Diğer yandan derinlemesine incelendiğinde akademisyenliğin bir kurumda çalışan olmanın ötesinde rollerinin olduğunu, bir meslek olarak değil bir yaşam biçimi olarak ele alınması gerektiğini düşünenler de mevcuttur (Gürkan, 2018). Buna göre akademisyenlik; öğretim, buluş, bütünleştirme, uygulama ve açık amaçlar, yeterli derecede hazırlık, uygun yöntemler, önemli sonuçlar, etkili sunuşlar ve ayrıntılı bir şekilde eleştirilmiş özelliklere sahip uğraşlar olarak tanımlanmıştır. Toplumda ve yükseköğretimde oluşan değişimler ve eğilimler sonucunda akademinin dolayısıyla akademisyenin öğretimde daha profesyonel, araştırmada daha üretken ve her konuda daha girişimci olması beklenmektedir (Teichler, Arimoto, & Cummings, 2013). Son yıllarda yapılan çalışmalar ile akademisyenlerin temel etkinliklerinin öğretme, araştırma, toplum hizmeti ve yönetim olduğu vurgulanmıştır (YÖK, 2007; Öztürk, 2008; Teichler, Arimoto, & Cummings, 2013).

Akademisyenler, bir yandan eğitim sisteminin temel öğelerinden biri olan ve anne, mimar, rehber, ışık ve lider gibi olumlu sıfatlarla tanımlanan (Sıvacı, Kuzu ve Kuzu, 2016) öğretmenler

görevini yapmakta, bir yandan da öğrencilerin bilgisini, zihnini, karakterini veya yeteneğini geliştirerek aktif öğrenen, eleştirel ve yaratıcı düşünen bireylerin yetişmesini amaçlamaktadır (Odabaşı vd., 2010). Bunun yanı sıra akademisyenler bilim insanı kimliğiyle alanlarında özgün araştırmalar da yapmakta (Ortaş, 2004) ve akademik kariyerlerinde yükselmektedirler. Ayrıca, akademik yayınları, köşe yazıları, radyo ve televizyon programları ile toplumun gelişimine de büyük katkı sağlamaktadırlar. Akademisyenlerin öğretim, araştırma ve toplum hizmeti sorumluluklarının yanında rektör, dekan vb. yönetim sorumlulukları da bulunabilmektedir. Akademisyenler yoğun çalışma programlarının yanı sıra başta eğitim kurumları olmak üzere farklı kurumlarla da işbirliği içerisinde. Özellikle eğitim alanında düzenlenen seminer, çalıştay vb. eğitsel etkinliklerde öğretmenlerle ortak rol almakta, öğretmen adaylarının yetiştirilmesinde yine öğretmenlerle birlikte hareket etmektedirler. Geleceğimizin mimarı olan çocuklarımızın donanımlı yetişmesini önemseyen Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), eğitim vizyonu oluşturmada öğretmenler kadar akademisyenlerin katkılarını da önemsemektedir (MEB, 2018).

Akademisyen ve öğretmenlerde olduğu gibi aynı ortamda birlikte rol alan bireylerin ikili ilişkileri, birbirlerine karşı tutum ve davranışlarından; tutum ve davranışlar ise karşı tarafa ilişkin algılarından direkt olarak etkilenmekte ve ona göre şekillenmektedir (Özarlan, 2014). Dolayısıyla iyi ilişkinin temelini algı olmasından yola çıkılarak bireylerin algılarının ortaya çıkarılması gerektiği düşünülmektedir. Bireylerin duygu, düşünce ve algılarını somut kavramlar üzerinden ilişki kurarak ifade etme biçimlerinden biri metaforlardır (Kuzu, Kuzu, & Sıvacı, 2018). Özelliklerin bilinen bağlamdan bilinmeyenlere transferine yardımcı olan (Balcı, 1993) metaforlar, eğitim araştırmalarında kişilerin herhangi bir kavrama yükledikleri anlamları ortaya çıkarmak amacıyla kullanılmaktadır (Aytaç, 2015). Alanyazın incelendiğinde okul öncesi dönemden lisansüstüne kadar farklı düzeylerdeki öğrencilerin akademisyenlerle ilgili algılarına yönelik birçok metafor çalışması yapıldığı görülmektedir (Güler & Akman, 2006; Bora, Arslan, & Çakıroğlu, 2006; Polat, Apak, & Akdağ, 2013; Tortop, 2013; Limon & Durnalı, 2018). Öte yandan öğretim üyelerinin de bilim insanı ve akademisyenlik kavramlarına yönelik algılarının araştırıldığı çalışmalara (Yalçın, Özoğlu, & Dönmez, 2016) da rastlanmakla birlikte öğretmenlerin akademisyen kavramına ilişkin algıları üzerine yapılmış çalışmalar oldukça sınırlıdır. Mevcut çalışmalarda sadece okul öncesi öğretmen/müdürlerin akademisyenlere ilişkin algıları incelendiği (Uslu, 2019) görülmüş; diğer düzeylerde görev yapan öğretmen/müdürlerin algılarına yönelik bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Bu bağlamda mevcut çalışmada eğitim

yöneticileri ve öğretmenlerin akademisyen kavramına ilişkin algılarını ortaya çıkarmak amaçlanmış ve akademisyen kavramı ile ilgili oluşturulan metaforlar ve bu metaforlara ait kavramsal kategoriler belirlenmiştir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin akademisyen kavramına ilişkin metaforik algılarını ortaya koymaya yönelik yapılan bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımlarından olgubilim deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseninde bilinen ancak derinlemesine anlaşılmayan olguların bütüncül bir şekilde ele alınması amaçlanır (Yıldırım & Şimşek, 2006). Bu bağlamda bireylerin bir olguyu nasıl algıladıkları, açıkladıkları, hatırladıkları ve bu olguyu insanlara aktarmak için nasıl bir dil kullandıkları araştırılır (Patton, 2001).

Çalışma Grubu

Araştırmanın verileri ulaşılabilir örnekleme yöntemine (Marshall, 1996) göre belirlenen 232 öğretmen ve 34 eğitim yöneticisinin (müdür, müdür yardımcısı, müfettiş vb. idari görevleri bulunan kişiler) katılımlarıyla elde edilmiştir. Katılımcılar 2019 yılında Türkiye'nin çeşitli illerinde MEB'e bağlı okullarda aktif olarak görev yapmakta olup çevrimiçi ortamda paylaşılan veri toplama aracını gönüllülük esasına dayalı olarak doldurmuşlardır. Araştırmaya toplam 266 kişi katılmış ancak hatalı metafor oluşturan ya da metafor oluşturamayan iki kişi örnekleme dahil edilmemiş, sonuç olarak çalışma grubu 230 öğretmen, 34 eğitim yöneticisi olmak üzere toplam 264 kişiden oluşmuştur.

Veri Toplama Aracı

Eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin akademisyen kavramına ilişkin algılarına metafor yoluyla ulaşmayı amaçlayan bu çalışmada çevrimiçi ortamda iki adet form oluşturulmuştur. Birinci formda demografik özelliklerin sorulduğu kişisel bilgi formu yer almaktadır. İkinci formda ise katılımcılardan "Akademisyen gibidir, çünkü" cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Ayrıca bu bölümde metafor hakkında kısaca bilgi verilmiş ve katılımcılardan tek bir metafor oluşturarak nedenini belirtmeleri istenmiştir. Hazırlanan formlar sosyal medya ortamlarında

çevrimiçi olarak paylaşılmış ve üç hafta boyunca erişime açık tutulmuştur. Sonuç olarak 232 öğretmen ve 34 eğitim yöneticisi olmak üzere toplam 266 kişiye ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin “akademisyen” kavramına ilişkin üretmiş oldukları metaforlar içerik analizi ile analiz edilmiş ve yapılan açıklamalar doğrultusunda kavramsal kategoriler oluşturulmuştur. Bu kavramsal kategorilerin metaforları temsil etme durumlarını incelemek için yapılan geçerlik çalışmasında iki uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Bu bağlamda metaforlarla ilgili kavramsal kategorileri eşleştirmeleri istenmiştir. Uzmanların birbirinden bağımsız olarak yaptıkları kodlamalar karşılaştırılarak görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları tespit edilmiştir. Görüş ayrılığı söz konusu olduğunda görüş birliği sağlanmaya çalışılmıştır. Örneğin; “takla güvercini” metaforunda görüş ayrılığı oluşmuş, uzmanlardan biri “köle” kategorisine dahil ederken diğeri “diğer” kategorisinde bulunması gerektiğini belirtmiştir. Daha sonra konu üzerinde tartışılarak söz konusu metaforun “köle” kategorisinde olması gerektiği konusunda uzlaşmıştır. Miles & Huberman (1994) tarafından ortaya atılan Güvenirlik=görüş birliği/(görüş birliği+görüş ayrılığı) formüle göre güvenirlik hesaplanmış ve .90 olarak bulunmuştur.

Bulgular

Eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin akademisyen kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlarla ilgili kavramsal kategoriler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 1.

Eğitim Yöneticileri ve Öğretmenlerin Akademisyen Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metaforlarla İlgili Kavramsal Kategoriler

	Kavramsal kategori	Öğretmen (f)	Yönetici (f)	Toplam (f)
Olumlu	Araştırmacı	82	9	91
	Işık kaynağı	41	10	51
	Rehber	22	8	30
	Bilgi hazinesi	20	3	23
	Yapı taşı	16	-	16
Olumsuz	Kibirli	15	-	15
	Köle	8	-	8
	Bal yapmayan arı	7	1	8
	Parazit	6	-	6
	Asosyal	2	2	4
	Yayılmacı	2	1	3

İki yönlü	İki yönlü	3	-	3
Diğer	Diğer	6		6
	Toplam	230	34	264

Tablo 1’ye göre katılımcıların oluşturdukları metaforlar, yapılan açıklamalar dikkate alınarak beş olumlu, altı olumsuz, iki yönlü ve diğer olmak üzere 13 kavramsal kategori altında toplanmıştır. “Araştırmacı” kategorisi oldukça fazla metaforla (f:91) temsil edilirken “ışık kaynağı” (f:51) ve “rehber” (f:30) kategorileri de azımsanmayacak ölçüde vurgulanmıştır. Ayrıca “araştırmacı, ışık kaynağı, rehber, bilgi hazinesi, bal yapmayan arı, asosyal ve yayılmacı” kategorileri eğitim yöneticileri ve öğretmenler tarafından oluşturulan metaforları temsil ederken; “yapı taşı, kibirli, köle, parazit, iki yönlü ve diğer” kategorilerindeki metaforlar sadece öğretmenler tarafından oluşturulmuştur.

Eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin akademisyen kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar katılımcıların açıklamaları doğrultusunda “olumlu, olumsuz, iki yönlü ve diğer” olmak üzere dört grupta incelenmiştir.

Eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin akademisyen kavramına ilişkin oluşturdukları olumlu metaforlar

Araştırmaya katılan 34 eğitim yöneticisi ve 230 öğretmenin akademisyen kavramına ilişkin oluşturduğu olumlu metaforlar ve yapılan açıklamalar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulan kavramsal kategoriler ayrı ayrı incelenmiştir.

Kavramsal Kategori 1: “Araştırmacı” Yönüyle Akademisyen

Tablo 2

“Araştırmacı” Yönüyle Akademisyen

	Metafor	Öğretmen (f)	Yönetici (f)	Toplam (f)
Araştırmacı	Araştırmacı	14	2	16
	Arı	11	1	12
	Bilim insanı	9	2	11
	Karınca	8		8
	Aydın/deha/filozof/entelektüel	5		5
	Google/bilgisayar/kütüphane	5		5
	Yenilikçi	6		6
	Bilgi/kitap	4		4
	Arkeolog/madenci/kaşif	3		3
	Çocuk	1	2	3
Öğrenci	2		2	

İşleyen demir	2		2
Fare/karga	2		2
Saat	2		2
At	1		1
Beyin	1		1
Rekortmen	1		1
Aşık	1		1
Soru işareti	1		1
Robot		1	1
Susuz çiçek		1	1
İleri görüşlü	1		1
Kalem/mürekkep	2		2
Toplam	82	9	91

82 öğretmen ve dokuz eğitim yöneticisi tarafından oluşturulan 34 metaforla temsil edilen bu kategori araştırma kapsamında oluşturulan en büyük kategoridir. Bu kategori kapsamında öğretmenler en çok “araştırmacı” (f:14) ve “arı” (f:11) metaforunu oluştururken; eğitim yöneticileri ise en çok “araştırmacı” (f:2) ve “bilim insanı” (f:2) ve “çocuk” (f:2) metaforlarını oluşturmuşlardır. Bu kategoriye ilişkin bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir:

“Akademisyen **çocuk** gibidir. Çünkü sürekli yeni şeyler öğrenme çabası vardır.”(Ö73)

“Akademisyen **fare** gibidir. Çünkü sürekli araştırmalıdır.”(Ö92)

“Akademisyen **madenci** gibidir. Çünkü iğneyle kuyu kazar.”(Ö174)

“Akademisyen **işleyen demir** gibidir. Çünkü sürekli çalışmak, araştırmak ve bir şeyler üretmek gerekir.”(Ö135)

“Akademisyen **güncel bir kütüphane** gibidir. Çünkü sürekli araştırır.”(Ö107)

“Akademisyen **filozof** gibidir. Çünkü filozoflar bilgi edinmeye doyamazlar.”(Ö100)

“Akademisyen **susuz çiçek** gibidir. Çünkü bilgiye açtır.”(Y32)

“Akademisyen **bilim insanı** gibidir. Çünkü sürekli birbirine benzer konuları inceler, değerlendirir ve geliştirmeye çalışır.”(Y7)

Kavramsal Kategori 2: “Işık Kaynağı” Olma Yönüyle Akademisyen

Tablo 3

“Işık Kaynağı” Olma Yönüyle Akademisyen

	Metafor	Öğretmen (f)	Yönetici (f)	Toplam (f)
Işık Kaynağı	Işık	14	3	17
	Güneş	12	3	15
	Mum	6	1	7
	Lamba	3		3

Ayna	3		3
Yıldız	2	1	3
Kıvılcım	1		1
Ateş		1	1
Güzel koku		1	1
Toplam	41	10	51

Bu kategori 41 öğretmen 10 eğitim yöneticisi tarafından üretilen dokuz metafordan oluşmaktadır. Bu kapsamda en çok tekrar eden metaforlar “ışık” (f:17) ve “güneş”tir (f:15). Bu kategoriye ilişkin bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir:

“Akademisyen **ay** gibidir. Çünkü toplumdaki karanlıkları aydınlatır.”(Ö44)

“Akademisyen **güneş** gibidir. Çünkü tüm yıldızlar ışığını güneşten alır.”(Ö108)

“Akademisyen **ışık** gibidir. Çünkü etrafına fikirleriyle ışık tutar, çevresinde kim varsa onu aydınlatır.”(Ö126)

“Akademisyen **kıvılcım** gibidir. Çünkü bilimi ateşler.”(Ö157)

“Akademisyen **yıldız** gibidir. Çünkü karanlık olmadan kıymeti bilinmez.”(Y34)

Kavramsal Kategori 3: “Rehber” Olma Yönüyle Akademisyen

Tablo 4

“Rehber” Olma Yönüyle Akademisyen

Metafor	Öğretmen (f)	Yönetici (f)	Toplam (f)
Öğretmen	4	1	5
Fener/pusula	3	1	4
Rehber	3	1	4
Lider	3		3
Kılavuz	1	1	2
İnsan	1	1	2
Yol	1		1
Alim	1		1
Rehber			
Usta	1		1
Orkestra şefi	1		1
Trafik iş. ve lev.	1		1
Yönetmen	1		1
Filozof		1	1
Navigasyon	1		1
Ufuk çizgisi		1	1
Seyyah		1	1
Toplam	22	8	30

22 öğretmen ve sekiz eğitim yöneticisi tarafından üretilen 17 metaforla temsil edilen bu kategori akademisyenin yol gösterici yönüne odaklanmaktadır. Bu bağlamda en çok üretilen metafor “öğretmen” metaforu olmuştur. Bu kategoriye ilişkin bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir:

“Akademisyen **lider** gibidir. Çünkü yol gösterici ve akılcı olmalıdır.”(Ö172)

“Akademisyen **navigasyon** gibidir. Çünkü öğrenciyi en kısa, güvenli, gerçekçi ve somut yoldan sonuca götürür.”(Ö183)

“Akademisyen **orquestra şefi** gibidir. Çünkü bilimde ahenk sağlamalı ilgi uyandırmalıdır.”(Ö186)

“Akademisyen **ufuk çizgisi** gibidir. Çünkü yetişmiş genç nesillere yeni fikirler, yeni düşünceler, akılcı düşünme, hayata güzel bakabilme açısı geliştirebilme yetisine sahiptir.”(Y33)

“Akademisyen **deniz feneri** gibidir. Çünkü yola çıkmış ışığı yeterince olmayan gemiyi limana getirmeye çalışır.”(Y13)

Kavramsal Kategori 4: “Bilgi Hazinesi” Olma Yönüyle Akademisyen

Tablo 5

“Bilgi Hazinesi” Olma Yönüyle Akademisyen

	Metafor	Öğretmen (f)	Yönetici (f)	Toplam (f)	
Bilgi Hazinesi	Derya/deniz/okyanus	3	3	6	
	Fabrika	4		4	
	Kitap	4		4	
	Kütüphane	3		3	
	Ansiklopedi	1		1	
	Uzay mekiği	1		1	
	Sözlük	1		1	
	Doğru	1		1	
	Cevap anahtarı	1		1	
	Gelecek	1		1	
	Toplam		20	3	23

20 öğretmen üç eğitim yöneticisi tarafından üretilen 12 metafordan oluşan bu kategoride en çok tekrar eden metaforlar “derya/deniz/okyanus” (f:6) metaforlarıdır. Bu kapsamda bazı katılımcılar akademisyenlerin sahip oldukları birikimlerle birer bilgi hazinesi olduklarını belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir:

“Akademisyen **deniz** gibidir. Çünkü birçok kaynaktan beslenip kendi öz suyunu oluşturur.”(Ö77)

“Akademisyen **cevap anahtarı** gibidir. Çünkü hep olması gerekeni söyler.”(Ö69)

“Akademisyen **deniz** gibidir. Çünkü öğrenmek ve bilgiyi aramak ucu sonu olmayan ve derinleştikçe cevhere yaklaşılan bir deniz gibidir.”(Y12)

Kavramsal Kategori 5: “Yapı Taşı” Olma Yönüyle Akademisyen

Tablo 6

“Yapı Taşı” Olma Yönüyle Akademisyen

	Metafor	Öğretmen (f)	Yönetici (f)	Toplam (f)
Yapı Taşı	Fidan	4		4
	Ağaç/kök	3		3
	Yağmur	1		1
	Hayatın kendisi	1		1
	Meristem doku	1		1
	Meyve ağacı	1		1
	Sanat	1		1
	Çiçek	1		1
	Kan hücresi	1		1
	Alınan soluk	1		1
	Altın	1		1
	Toplam		16	

16 öğretmen tarafından üretilen 12 metaforla temsil edilen bu kategori akademisyenin hayatın ta kendisi ve temel taşı olma yönüne odaklanmaktadır. Bu bağlamda en çok üretilen metafor “ağaç/kök” metaforu olmuştur. Bu kategoriye ilişkin bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir:

“Akademisyen **vücuttaki kan hücreleri** gibidir. Çünkü nerede neye ihtiyaç varsa onlar tamamlar onlar sayesinde doyuma ulaşılır.”(Ö227)

“Akademisyen **yağmur** gibidir. Çünkü yağmazsa yeni ürünler yetişmez.”(Ö228)

“Akademisyen **ağaç kökü** gibidir. Çünkü meyve veren dallarını yani öğretmenleri çabalarıyla topladığı bilgiyle besler.”(Ö5)

Eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin akademisyen kavramına ilişkin oluşturdukları olumlu metaforlar incelendiğinde, toplamda 78 olumlu metafor oluşturdukları ve en fazla ışık, güneş ve araştırmacı metaforlarına yoğunlaştıkları görülmektedir. Kavramsal kategori bazında eğitim yöneticileri olumlu olarak en çok akademisyenlerin “ışık kaynağı” olma yönüne değinirken; öğretmenlerse en çok “araştırmacı” yönüne vurgu yapmışlardır. Eğitim yöneticileri en fazla “ışık” ve “güneş” metaforunu kullanırken öğretmenler de en çok “ışık” ve “araştırmacı” metaforlarını kullanmışlardır.

Eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin akademisyen kavramına ilişkin oluşturdukları olumsuz metaforlar

Bu bölümde katılımcıların akademisyen kavramına ilişkin oluşturduğu olumsuz metaforlar ve yapılan açıklamalar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulan kavramsal kategoriler ayrı ayrı incelenmiştir.

Kavramsal Kategori 6: “Kibirli” Yönüyle Akademisyen

Tablo 7

“Kibirli” Yönüyle Akademisyen

	Metafor	Öğretmen (f)	Yönetici (f)	Toplam (f)
Kibirli	Çokbilmiş	6		6
	Ukala/Egoist	4		4
	Karun/Firavun/Kral	3		3
	Kafdağı	1		1
	Iphone	1		1
	Toplam		15	

Bu kategori 15 öğretmen tarafından üretilen yedi metafordan oluşmaktadır. Bu kapsamda en çok tekrar eden metafor “çok bilmiş” (f:6) metaforudur. Öyle ki katılımcılardan bazıları akademisyenlerin her şeyi bildiklerini zannedip kendilerini ulaşılmaz olarak düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir:

*“Akademisyen **Firavun** gibidir. Çünkü kendini üstün görür.”(Ö101)*

*“Akademisyen **Iphone** gibidir. Çünkü tek ölçütü yine kendisidir.”(Ö133)*

*“Akademisyen **Kafdağı** gibidir. Çünkü her şeye tepeden bakıp kendini ulaşılmaz olarak görür ama ulaşılmaz olan kendi değil tepeden baktığı insanlardır.”(Ö137)*

Kavramsal Kategori 7: “Köle” Olma Yönüyle Akademisyen

Tablo 8

“Köle” Olma Yönüyle Akademisyen

	Metafor	Öğretmen (f)	Yönetici (f)	Toplam (f)
Köle	Savaşçı	3		3
	Amele/işçi	2		2
	Takla güvercini	1		1
	Sporcu	1		1
	Gönüllü köle	1		1
	Toplam		8	

Bu kategori sekiz öğretmen tarafından üretilen altı metafordan oluşmaktadır. Bu kapsamda en çok tekrar eden metafor “savaşçı” (f:3) metaforu olup bazı katılımcılar tarafından akademisyenlerin zor şartlar altında buldukları ve bu zorluklarla mücadele etmesi gereken birer köle oldukları düşünülmektedir. Bu kategoriye ilişkin bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir:

“Akademisyen **savaşçı** gibidir. Çünkü çok fazla şeyle mücadele etmesi ve üstünden gelmesi gerekir.”(Ö209)

“Akademisyen **amele** gibidir. Çünkü doçent ve profesörlerin işini mecbur yapar.”(Ö18)

“Akademisyen **takla güvercini** gibidir. Çünkü takla atarak kendisini ispat etmeye çalışır.”(Ö218)

Kavramsal Kategori 8: “Bal Yapmayan Arı” Olma Yönüyle Akademisyen

Tablo 9

“Bal Yapmayan Arı” Yönüyle Akademisyen

	Metafor	Öğretmen (f)	Yönetici (f)	Toplam (f)
Bal Yapmayan Arı	Eşek arısı	2	1	3
	Yalancı bulut	1		1
	Çürük ceviz	1		1
	Boş teneke	1		1
	Sahte altın	1		1
	Bozuk makine	1		1
	Toplam	7	1	8

Bu kategori yedi öğretmen, bir eğitim yöneticisi tarafından üretilen altı metafordan oluşmaktadır. Bu kapsamda “eşek arısı”, “çürük ceviz” vb. metaforlarla akademisyenlerin dışarıdan donanımlı görüldüğü halde aslında hiçbir şey bilmedikleri ve üretmedikleri yönünde düşünceler ifade edilmiştir. Bu kategoriye ilişkin bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir:

“Akademisyen **yalancı bulut** gibidir. Çünkü eser gürler ama asla yağmaz.”(Ö229)

“Akademisyen **eşek arısı** gibidir. Çünkü bulunduğu makam ve statü bakımından kıymetli ancak bilimsel bilgi paylaşımı ve bilim üretimi bakımından yetersizdir.”(Ö17)

“Akademisyen **eşek arısı** gibidir. Çünkü iş yaparlar çalışırlar ancak ürün vermezler.”(Y14)

Kavramsal Kategori 9: “Parazit” Olma Yönüyle Akademisyen

Tablo 10

“Parazit” Yönüyle Akademisyen

	Metafor	Öğretmen (f)	Yönetici (f)	Toplam (f)
Parazit	Kopyacı	4		4
	Parazit	1		1
	Tilki	1		1
	Toplam	6		6

Bu kategori altı öğretmen tarafından üretilen üç metafordan oluşmaktadır. Bu kapsamda en çok tekrar eden metafor “kopyacı” (f:6) metaforudur. Akademisyenlerin özgün yayınlar yapamadığını, mevcut yayınları kopyaladığını düşünen bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir:

*“Akademisyen **kopyacı** gibidir. Çünkü üretmezler, sadece araştırma adı altında o konu ile ilgili yazılanları bir araya getirirler.”(Ö163)*

Kavramsal Kategori 10: “Asosyal” Yönüyle Akademisyen

Tablo 11

“Asosyal” Yönüyle Akademisyen

	Metafor	Öğretmen (f)	Yönetici (f)	Toplam (f)
Asosyal	Karantina	1		1
	Köstebek		1	1
	Ot	1		1
	Ailesini unutan		1	1
	Toplam	2	2	4

Bu kategori üç öğretmen iki eğitim yöneticisi tarafından üretilen dört metafordan oluşmaktadır. Bu kapsamda “karantina, ot köstebek ve ailesini unutan” metaforları üretilerek akademisyenlerin akademik hayata kendini kaptırarak gerçek hayattan soyutlandığı ifade edilmiştir. Bu kategoriye ilişkin bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir:

*“Akademisyen **ot** gibidir. Çünkü asosyaldirler.”(Ö187)*

*“Akademisyen **köstebek** gibidir. Çünkü çalışkandır ama ködür etrafında olan biteni göremez.”(Y26)*

Kavramsal Kategori 11: “Yayılmacı” Yönüyle Akademisyen

Tablo 12

“Yayılmacı” Yönüyle Akademisyen

	Metafor	Öğretmen (f)	Yönetici (f)	Toplam (f)
Yayılmacı	Örümcek	1		1
	Kadro kaynağı	1		1
	Ahtapot		1	1
	Toplam	2	1	3

Bu kategori iki öğretmen bir eğitim yöneticisi tarafından üretilen üç metafordan oluşmaktadır. Bu kapsamda “örümcek, kadro kaynağı ve ahtapot” metaforlarıyla akademisyenlerin eli kolu uzun ve tanıdıkları için kadro kaynağı oldukları belirtilmiştir. Bu kategoriye ilişkin bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir:

“Akademisyen kadro kaynağı gibidir. Çünkü o üniversiteye girerse sülalesinin girmesinin yolu açılır.”(Ö10)

“Akademisyen ahtapot gibidir. Çünkü bu ülkede akademisyen veya başka bir kadro için her yere elin kolun uzanması gerekir.”(Y1)

Eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin akademisyen kavramına ilişkin oluşturdukları olumsuz metaforlar incelendiğinde toplamda 30 olumsuz metafor oluşturulduğu ve en fazla “çok bilmiş, ukala/egoist ve kopyacı” metaforlarına yoğunlaşıldığı görülmektedir. Kavramsal kategori bazında ise eğitim yöneticileri olumsuz olarak en çok akademisyenlerin “asosyal” yönüne değinirken; öğretmenlerse en çok “kibirli” yönüne vurgu yapmışlardır. Akademisyenler hakkındaki olumsuz düşüncelerini ifade ederken eğitim yöneticileri “köstebek, eşek arısı, ahtapot ve ailesini unutan” metaforlarını kullanırken, öğretmenler en çok “çok bilmiş” metaforunu kullanmışlardır.

Eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin akademisyen kavramına ilişkin oluşturdukları iki yönlü metaforlar

Katılımcıların akademisyen kavramına ilişkin oluşturduğu iki yönlü metaforlar Tablo 14’te verilmiştir.

Kavramsal Kategori 12: İki yönlü olarak Akademisyen

Tablo 13

Eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin akademisyen kavramına ilişkin oluşturdukları iki yönlü metaforlar

Kategori	Metafor	Öğretmen (f)	Yönetici (f)	Toplam (f)
İki yönlü	Eş	1		1
	Kaktüs	1		1
	Karbon	1		1
	Toplam	3		3

Tablo 13'e göre iki yönlü metafor kategorisinde üç katılımcı tarafından 3 metafor oluşturulmuştur. Söz konusu metaforlar sadece öğretmenler tarafından oluşturulmuş olup bu kategoride yöneticilere ait metafor bulunmamaktadır. Öğretmenlerden bazıları akademisyenlerin duruma göre olumlu ya da olumsuz taraflarının olabileceğini "eş, kaktüs, karbon" metaforlarını kullanarak ifade etmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir:

"Akademisyen eş gibidir. Çünkü sizi hayata bağlayabildiği gibi hayattan soğutabilir."(Ö86)

"Akademisyen kaktüs gibidir. Çünkü zekasını kötüye kullanırsa canınızı acıtır. Zekasını olumlu kullanırsa çiçek açar, meyve verir, fayda sağlar."(Ö138)

Eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin akademisyen kavramına ilişkin oluşturdukları diğer metaforlar

Katılımcıların akademisyen kavramına ilişkin oluşturduğu diğer metaforlar Tablo 15'te verilmiştir.

Kavramsal Kategori 13: "Diğer" Yönüyle Akademisyen

Tablo 14

Eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin akademisyen kavramına ilişkin oluşturdukları diğer metaforlar

Kategori	Metafor	Öğretmen (f)	Yönetici (f)	Toplam (f)
Diğer	Kadın	1		1
	Kaplumbağa	1		1
	Kupa	1		1
	Kurt görünüşlü kuzu	1		1
	Su	1		1
	Şelale	1		1
	Toplam	6		6

Tablo 14'e göre öğretmenler tarafından oluşturulan altı metafor herhangi bir kategoriye uygun olmadığı için "diğer" başlığı altında toplanmıştır. Bu kategoriye göre "kadın, kupa, şelale" gibi metaforları kullanarak akademisyenlerin farklı yönlerini vurgulayan bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir:

"Akademisyen kupa gibidir. Çünkü alana kadar çok çalışılır sonra rafa kaldırılır ve eskimeye bırakılır."(Ö165)

"Akademisyen kadın gibidir. Çünkü ha bire kapris yapar."(Ö136)

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin akademisyen kavramına ilişkin algılarına metaforlar yoluyla ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda 34 eğitim yöneticisi ve 230 öğretmenden konuyla ilgili metaforlar oluşturulması ve bu metaforların nedenine yönelik açıklama yapılması istenmiştir. Veri analizi sonucunda olumlu, olumsuz ve iki yönlü olarak incelenen metaforlar farklı kavramsal kategoriler altında toplanmıştır. Buna göre genel olarak eğitim yöneticilerinin öğretmenlere göre daha olumlu metaforlar oluşturdukları gözlenmiştir.

Eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin akademisyen kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar incelendiğinde beş olumlu altı olumsuz, iki yönlü ve diğer olmak üzere 13 kavramsal kategori altında toplandığı görülmektedir. Bu bağlamda olumlu metaforlar "araştırmacı, ışık kaynağı, rehber, bilgi hazinesi, yapı taşı" kategorilerinden oluşmaktadır. Katılımcılar en çok akademisyenlerin "araştırmacı" yönünü vurgulamışlardır. Boyer'e (1990) göre akademisyenin yerine getirmesi gereken dört işlev bilgiyi keşfetmek, bütünleştirmek, uygulamak ve öğretmektir. Bilginin keşfi ve bütünleştirme işlevlerini yerine getirecek olan akademisyenler sürekli araştırarak yeniliklerin farkında olmalı ve kendini geliştirmekten asla ödün vermemelidir. Akademisyenlik üzerine farklı yaş grupları ile yapılan çalışmalar incelendiğinde; 6 yaş çocuklarının (Güler & Akman, 2006), ilköğretim öğrencilerinin (Katipoğlu & Katipoğlu, 2016), öğretmen adaylarının (Polat ve diğ., 2013) ve okulöncesi öğretmen/müdürlerinin (Uslu, 2019) akademisyenlerin "araştırmacı" rolüne vurgu yaptığı görülmektedir. Dolayısıyla toplumun farklı kesimleri tarafından aynı özelliğe değinilmesi oldukça manidardır.

Eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin akademisyen kavramı konusunda vurguladığı diğer bir nokta da akademisyenin topluma "ışık kaynağı" olma yönüdür. Buna göre bir akademisyen etrafına

fikirleriyle ışık tutar ve toplumdaki karanlıkları aydınlatmalıdır. Öyle ki akademisyenler “birer yaşam misyoneri” olarak etrafındakilere ışık saçmayı görev bilip, yenilik peşinde olan Sokrates rolünü üstlenmek zorundadır (Ortaş, 2004). Katılımcılar tarafından akademisyenlerin bu şekilde algılanması, söz konusu rolü üstlenmiş akademisyenlerin varlığına bir işaret olarak görülebilir. Alanyazın incelendiğinde lise öğrencilerinin, öğretim elemanının en çok bilgi ve ışık kaynağı olma yönüne değindiği (Ertem, 2015); aynı şekilde araştırma görevlilerinin danışmanlarını birer ışık kaynağı olarak gördükleri (Gülmez & Özteke-Kozan, 2017) sonucuna ulaşılmıştır.

Akademisyenlere ilişkin oluşturulan diğer olumlu kategoriler ise “bilgi hazinesi”, “yapı taşı” ve “rehber” olma yönleridir. Okul öncesi öğretmen/müdürleri üzerine yapılan bir araştırmada benzer şekilde akademisyenlerin bilgi hazinesi olduğuna yönelik algılar saptanmıştır (Uslu, 2019). Öte yandan katılımcılar tarafından “öğretmen, fener, pusula, yönetmen” vb. metaforlarla akademisyenlerin sahip oldukları bilgi birikimini kullanarak topluma yol göstermesi ve rol model olması gerektiği vurgulanmıştır. Alanyazında bu sonuçla örtüşen çalışmalar mevcuttur (Ertem, 2015; Limon & Durnalı, 2018; Sıvacı, 2017; Tortop, 2013; Özüdoğru & Çakır, 2014) ancak lisansüstü eğitim almakta olan öğrenci ve öğretmenlerle yapılan çalışmalarda akademisyenlerin rehberlik etmede yetersiz kaldıkları vurgulanmıştır (Arabacı & Akıllı, 2013; Gürkan Öztürk, & Dinç, 2016; Gömleksiz & Yıldırım, 2013). Dolayısıyla akademisyenliğin dışarıdan algılanmasıyla uygulamada karşılaşılan durumun farklı olması dikkat çekicidir.

Eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin akademisyen kavramına ilişkin oluşturdukları olumsuz metafor kategorileri incelendiğinde öğretmenler tarafından en çok akademisyenlerin “kendini beğenmiş, ukala” oldukları yönünde görüşlere rastlanılmaktadır. Bu bağlamda akademisyenlerin her şeye tepeden bakıp kendilerini üstün gördüklerini düşünülmektedir. Yapılmış çalışmalarda benzer şekilde öğretmen adayları tarafından “kursü, yürüyen ego, artist” metaforları kullanılarak akademisyenlerin kendilerini hep yüksekte gördükleri (Polat ve diğ., 2013); ve egosantrik davranışlar sergiledikleri ifade edilmiştir (Demirtaş & Çoban, 2014; Kaya, Sungurtekin, & Deniz, 2017). Bunların aksine bazı üniversite öğrencileri tarafından üniversiteye başlamadan önce akademisyenlerin kendini beğenmiş olduğunu düşünmekle birlikte, üniversiteye başladıktan sonra aslında öyle olmadığını gördükleri belirtilmiştir (Sümen ve Kesten, 2014); “iyi bir akademisyen nasıl olmalıdır?” sorusuna cevaben akademisyenlerin asla kibirli olmamaları gerektiği vurgulanmıştır (Katipoğlu & Katipoğlu, 2016). Bu bağlamda kendini olduğundan üstün gören insanların başkaları ile iyi ilişkiler kurmada başarısız oldukları (Çınkır, 2004) düşünülürse,

bu tür davranışlar sergileyen akademisyenlerin öğretmen adaylarına ulaşmakta yetersiz kalacakları aşikârdır. Dolayısıyla bu tür davranışların olumsuz algı oluşturduğuna yönelik farkındalık yaratacak projeler yapılabilir.

Öğretmenlerin akademisyen kavramıyla ilgili vurguladıkları diğer bir durum akademisyenlerin köle gibi çalışmak zorunda olmalarıdır. Bu bağlamda “gönüllü köle, amele, takla güvercini” gibi metaforlarla akademik hayatın zorluklarına dikkat çekilmekte, akademisyenlerin her zaman daha kıdemli akademisyenlerin işlerini yapmak zorunda oldukları düşünülmektedir. Yapılan birçok araştırmada “köle, hamal, paralı asker” vb. metaforlar kullanılarak araştırma görevlilerinin daha üst kadrolarda olan akademisyenlerin işlerini yaptıkları vurgulanmıştır (Acar, Nemutlu, Gürhan, & Liman, 2004; Bayar ve Bayar, 2012; Polat ve diğ., 2013; Yılmaz, Yılmaz, & Göçen, 2015; Yalçın, Özoğlu ve Dönmez, 2016). Bu sonuçlara paralel olarak Kısa (2013); araştırma görevlilerinin “sekreter, hamal, işçi arı” vb. metaforları kullanarak kendilerini “üst rütbedekilerin” verdikleri işleri yapan birer köle gibi hissettikleri; Sancak, Küpeli ve Beyit (2010) ise araştırma görevlilerinin pek çok “angarya” iş yükünün olduğu üzerine yoğunlaşmıştır. Bununla birlikte akademik çalışmaları yanında lisans ve lisansüstü ders saatlerinin fazla olması akademisyenlerin iş yükünü artırmakta (Göksel & Tomruk, 2016), dolayısıyla yakın ve uzak çevresine ayıracağı vakti kısıtlamaktadır. Dolayısıyla bazı katılımcıların “akademisyen” algısının ve yapılmış çalışmaların sonuçlarının bu yönde olması akademisyen/araştırma görevlisi görev tanımları üzerinde düşündürmektedir. Gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasıyla bu durumun ortadan kalkacağı düşünülmektedir.

Eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin olumsuz metaforları incelendiğinde akademisyenlerin “bal yapmayan arı, parazit, asosyal ve yayılmacı” yönlerinin olduğuna ilişkin görüşler elde edilmiştir. Katılımcılara göre akademisyenler olması gerektiği gibi üretken değil, sadece öyleymiş gibi görünen, başkalarının yaptığı çalışmaları tekrarlayan kişilerdir. Bahar-Güner, Tunca, Alkın-Şahin ve Oğuz (2015) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adayları tarafından akademisyenlerin kendini geliştirmedikleri, sürekli var olan şeyleri tekrarladıkları düşünülmektedir. Yapılan çalışmalarla ilgili görüşleri alınan akademisyenler tarafından özellikle son yıllarda bazı uygulamalarla birlikte birbirini tekrarlayan çalışmaların arttığı, özgünlükten uzaklaşıldığı (Okumuş & Yurdakal, 2017); gerekli düzenlemeler yapılmazsa çalışmaların niteliği konusunda kaygılı oldukları belirtilmiştir (Turhan & Erol, 2017). Bu bağlamda akademik

çalışmaların nicelikten çok niteliğine önem verecek düzenlemelerin yapılması ile akademisyenlerin toplumdaki saygınlığı korunabilir. Öte yandan çalışmada akademisyenlerin çevresinden soyutlandığı, insanlarla ilişkilerinin zayıf olduğu görüşleri yer almaktadır. Öğretim elemanları ile ilgili aynı yönde bulgulara rastlanan çalışmalar mevcuttur (Kumral, 2009; Polat vd., 2013). Dolayısıyla akademisyenlerin sosyal ilişkilerini geliştirme yönünde bilinçlendirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin üzerinde durduğu diğer bir konu ise akademisyenlerin “yayılmacı” olması yönündedir. Katılımcıların bazıları tarafından akademik kadro alabilmek için dost-ahbab ilişkilerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Akademik kaygılarla ilgili yapılan bir çalışmada öğrencilerin “torpil” bulma konusunda kaygı duydukları belirtilmiş (Bertlek, 2016); aynı şekilde yükseköğretim kurumlarındaki güç ilişkilerinin araştırıldığı bir çalışmada akademisyenler kadro atamalarında liyakat esasının göz ardı edildiğini, hak edene değil tanıdığı olana kadro verildiğini ifade etmişlerdir (Oyman-Bozkurt, 2017). Oysaki akademik ilerleme ve kadroların verilmesinde bilimsel liyakat ölçülerinin dışına çıkmak ve kayırmacılık, etik olarak uygun değildir (TÜBA Bilim Etiği Komitesi, 2002). Toplumda böyle bir kaygının oluşma nedenlerinin araştırılması gerektiği; eğer böyle bir durum varsa bu anlamda yaptırımların yapılmasıyla liyakatin ön plana çıkarılacağı ve bu konuda farkındalık oluşturulacağı düşünülmektedir.

Son olarak öğretmenlerin eğitim yöneticilerinden farklı olarak, akademisyenlerin “iki yönlü” ve “diğer” yönlerine vurgu yaptıkları görülmektedir. Bu bağlamda öğretmenler akademisyenlerin yerine göre olumlu yerine göre olumsuz kimlik kazanabildiklerini düşünmektedir. Limon ve Durnalı (2018) çalışmalarında benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Aynı kategoride eğitim yöneticilerine ait bir metaforun olmaması dikkat çekicidir. Eğitim yöneticileri akademisyenlerin ya sadece olumlu ya da sadece olumsuz tarafını vurgulamıştır. Bu durumun sebepleri daha detaylı bir araştırmayla ortaya çıkarılabilir. Mevcut çalışmada eğitim yöneticisi ve öğretmenlerin akademisyen kavramına ilişkin algıları incelenmiş olup tek yönlü algıya dair bir sonuca ulaşılmıştır. Dolayısıyla sonraki çalışmalarda mevcut çalışmanın tersi yönünde, akademisyenlerin öğretmen veya eğitim yöneticilerine yönelik algıları araştırılarak ikili ilişki üzerine karşılaştırmalı olarak çıkarımda bulunulabilir.

Kaynakça

- Acar, A., Nemutlu, E., Gürhan, G., & Liman, V. (2004). Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi araştırma görevlilerinin iş memnuniyeti ve bunu etkileyen faktörler. *Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dergisi*, 24(2), 95-106.
- Arabacı, İ. B., & Akıllı, C. (2013). Lisansüstü öğretimde öğrenci sorunları, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu*, 124 -134, Sakarya.
- Aytaç, T. (2015). Eğitim örgütlerinde öğretmenlerin yetenek yönetimi yaklaşımına ilişkin metaforik algıları. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(7), 125-148.
- Bahar-Güner, Ö., Tunca, N., Alkın-Şahin, S., & Oğuz, A. (2015). Öğretmen adaylarının öğretmen eğitimcisine ilişkin metaforik algıları. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 5(4), 419-444,
- Bayar, S. A., & Bayar, V. (2012). Akademisyen ve öğrencilerin araştırma görevliliğine ilişkin metaforik algıları. *Eğitimde Politika Analizi Dergisi*, 1(1), 26-48.
- Bertlek, S. B. (2016). Öğrencilerin farklı bir alanda lisansüstü eğitimi yapma sebepleri ve akademik kaygıları. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (6), 339-352.
- Bora, N., Arslan, O., & Çakıroğlu, J. (2006). Lise öğrencilerinin bilim ve bilim insanı hakkındaki görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(31), 32-44.
- Çınkır, Ş. (2004). Okulda etkili öğretmen-öğrenci ilişkisinin yönetimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 161.
- Demirtaş, H. & Çoban, D. (2014). Üniversite öğrencilerinin, üniversite ve fakülte kavramlarına ilişkin metaforları (İnönü Üniversitesi Örneği). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 113-144.
- Erdem, A. R. (2008). Öğretim üyesi akademisyen midir? Bilim adamı mıdır?. *Akademik Dizayn Dergisi*, 2(2), 83-85.
- Erdoğan, İ. (2005). Yeni bir binyıla doğru Türk eğitim sistemi: Sorunlar ve Çözümler. (4. Baskı). *İstanbul: Sistem Yayıncılık*.
- Ertem, Z. S. (2015). Lise öğrencilerinin üniversite öğrenci ve öğretim elemanlarına ilişkin algılarını etkileyen etmenlerin incelenmesi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, yayımlanmamış doktora tezi.
- Göksel, A., & Tomruk, Z. (2016). Akademisyenlerde stres kaynakları ile stresle başa çıkmada ve stres durumunda gösterilen davranışların ilişkisi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (2), 315-343.

- Gömleksiz, M. N., & Yıldırım, F. (2013). Lisansüstü Eğitim Alan Öğrencilerin Lisansüstü Eğitime İlişkin Görüşleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu*, 68-74, Sakarya Üniversitesi.
- Güler, T., & Akman, B. (2006). 6 yaş çocuklarının bilim ve bilim insanı hakkındaki görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(31), 55-66.
- Gülmez, D., & Özteke Kozan, H. İ. (2017). A Study of Research Assistants' Perceptions about Academic Adviser and Academic Life through Metaphors. *Journal of Education and Practice*, 8(7), 96-106.
- Gürkan Öztürk, F., & Dinç, H. (2016). Lisansüstü Eğitim Alan Müzik Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar. *İdil*, 5(21), 505-520.
- Gürkan, T. (2018). Akademisyen olmak. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 440-446.
- Henkel, M. (2005). Academic identity and autonomy in a changing policy environment. *Higher Education*, 49(1-2), 155-176.
- Kabaran, G.G., & Uşun, S. (2017). Eğitim fakültesi öğrencilerinin fakülte ve öğretim elemanı kavramlarına ilişkin metaforları. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 35-49.
- Katipoğlu, M. & Katipoğlu, B. (2016). İlköğretim bölümü öğrencilerinin akademisyenlik ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 9(46), 572-580.
- Kaya, M. F., Sungurtekin, D., & Deniz, S. (2017). Üniversitelerde öğretim elemanı kaynaklı iletişim sorunları. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 176-195.
- Kısa, N. (2013). Araştırma Görevlilerinin Metaforik Algıları: Kim Onlar? Kim Olmalılar?. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(28), 47-66.
- Kolsaker, A. (2008). Academic professionalism in the managerialist era: a study of English universities. *Studies in Higher Education*, 33(5), 513-525.
- Kumral, O. (2009). Öğretmen adaylarının öğretim elemanlarının davranışlarına yönelik algıları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(25), 92-102.
- Kuzu, O., Kuzu, Y., & Sıvacı, S. Y. (2018). Öğretmen adaylarının matematik kavramına yönelik tutumları ve metafor algıları. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 47(2), 897-931.
- Limon, İ., & Durnalı, M. (2018). Doktora öğrencilerinin doktora eğitimi ve öğretim üyelerine yönelik metaforik algıları. *Sakarya University Journal of Education*, 8(1), 26-40.
- MEB (2018). *2023 Eğitim Vizyonu*. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- Menon, M.E. (2003). Views of teaching-focused and research- focused academics on the mission of higher education. *Quality in Higher Education*, 9(1), 39-49.

- Miles M.B., & Huberman A.M. (1994). *Qualitative Data Analysis*. Sage Publications, Thousand Oaks, CA.
- Marshall, M. N. (1996). Sampling for qualitative research. *Family practice*, 13(6), 522-526.
- Odabaşı, H. F., Fırat, M., İzmirli, S., Çankaya, S., & Mısırlı, Z. A. (2010). Küreselleşen dünyada akademisyen olmak. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(3), 127-142.
- Okumuş, K., & Yurdakal, İ. H. (2017). Akademisyenlerin akademik teşviğe ilişkin görüş ve düşünceleri. *Journal of Academic Social Science Studies*, 58, 145-156.
- Ortaş, İ. (2004). Öğretim üyesi ya da bilim insanı kimdir? *Pivolka*, 3(12), 11-16.
- Oyman Bozkurt, N. (2017). Yükseköğretim Kurumlarındaki Güç İlişkilerinin Alan Kuramı Bağlamında İncelenmesi. *Amme İdaresi Dergisi*, 50(4), 33-82.
- Önal, İ. (2012). Yarın nasılsınız? Eğitim yayıncılığıyla geleceği tahmin etme. *Prof. Dr. K. Gülbün Baydura Armağan*, 101-110.
- Özden, Y. (2005). Eğitimde yeni değerler: Eğitimde dönüşüm. (Geliştirilmiş Altıncı Baskı). *Ankara: Pegem A Yayıncılık*.
- Öztürk, N. (2008). Akademik kimlik ve etik. *Akademik Dizayn Dergisi*, 2(2), 47-56.
- Özudođru, G., & Çakır, H. (2014). Öğretim elemanlarının bilişim teknolojileri kullanımında öğretmen adaylarına model olma farkındalıklarının incelenmesi. *Journal of Kirsehir Education Faculty*, 15(2), 207-226.
- Patton, Q. M. (2001). *Qualitative research & evaluation methods*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Polat, S., Apak, Ö., & Akdağ, M. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının akademisyen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 57-78.
- Sancak, A., Küpeli, G., & Beyit, A. (2010). Araştırma görevlilerinin sorunları. *Cumhuriyetimizin 100. Yılına Doğru Üniversite Vizyonumuz Sempozyumu*.
- Sıvacı, S.Y., Kuzu, O., & Kuzu, Y. (2016) Aday öğretmenlerde mesleki tutumun mesleğe ilişkin metaforik algıya etkisi. *4. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi*, 826-834.
- Sıvacı, S.Y. (2017). Sınıf öğretmeni adaylarının matematik alan bilgisi yeterlikleri ile matematik dersine yönelik tutumlarının incelenmesi: Karşılaştırmalı bir araştırma. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 8(26), 244-255.
- Sümen, Ö. Ö., & Kesten, A. (2013). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretim Elemanlarından Beklentileri ve Beklentilerinin Karşılama Düzeyine İlişkin Görüşleri. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 13(1), 183-199.

- Teichler, U., Arimoto, A., & Cummings, W. K. (2013). The changing academic profession: major findings of a comparative survey. Dordrecht: Springer Science and Business Media.
- Tortop, H. S. (2013). Öğretmen Adaylarının Üniversite Hocası Hakkındaki Metaforları ve Bir Değerlendirme Aracı Olarak Metafor. *Journal of Higher Education & Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(2), 153-160.
- Turhan, M., & Erol, Y. C. (2017). Akademisyenlerin Akademik Teşvik Ödeneğine İlişkin Görüşleri. *Inonu University Journal of the Faculty of Education (INUJFE)*, 18(3), 281-296.
- TÜBA Bilim Etiği Komitesi (2002). *Bilimsel Araştırmada Etik ve Sorunlar*, Ankara: TÜBA Yayınları
- Uslu, B. (2019) Preschool teachers'/principals' feelings matter: their metaphoric perceptions on academicians, *European Early Childhood Education Research Journal*, 27(5), 722-735.
- Yalçın, M., Özoğlu, E. A., & Dönmez, A. (2016). Metaphoric Perceptions of Academic Staff about the Concept of Research Assistant. *Education & Science*, 41(185), 19-32.
- Yaya, D. (2011). Eğitim fakültelerindeki araştırma görevlilerinin çalışma yaşamlarına ilişkin görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yılmaz, F., Yılmaz, F., & Göçen, S. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının araştırma görevlisi algısı: metaforik bir araştırma. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 143-157.
- YÖK (1981). 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu. Erişim tarihi: 13.09.2019, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2547.pdf>
- YÖK (2007). *Türkiye'nin Yükseköğretim Stratejisi*. Ankara: T.C. Yükseköğretim Kurulu.

Extended Abstract

Introduction

In the transition environment to the information society, there is a need for individuals who knowledge producing, thinking and reshape instead of individuals who transfer information as is. Academicians that produce and process information with their academic identity educate individuals who produce and question with their educational identity. Academicians practice teaching profession and they aim to educate individuals who active learn, critical and creative think by developing students' knowledge, mind, character or ability. Moreover, the Ministry of National Education, which gives importance to educating our children who are the architects of our future, cares about the contributions of academicians as well as teachers. As in academicians and teachers, the bilateral relations of individuals who play a role in the same environment are directly influenced by the perceptions of the other party. Therefore, it is thought that the perceptions of individuals should be revealed based on the fact that the basis of good relationship is perception. Metaphors are one of the ways in which individuals express their emotions, thoughts and perceptions through concrete concepts. Metaphors that help transfer properties from the known context to the unknown are used in educational research to reveal the meanings that individuals place on any concept. Although there are metaphors studies in the related literature about the perceptions of academics, there are no studies on the perceptions of education managers and teachers working at schools at all levels regarding the concept of academicians. In this context, the present study was designed to reveal the perceptions of education managers and teachers towards the academician concept. In addition, it was examined conceptual categories and metaphors formed by education managers and teachers.

Method

Phenomenology design, one of the qualitative research approaches, was used in this study. The aim of phenomenology is to provide a holistic approach to the phenomenon which is known but not understood in depth. The study group determined according to convenience sampling method, consisted of 232 teachers and 34 education managers in the schools affiliated to the Ministry of Education in various provinces of Turkey, in 2019. In the data collection process, a form was designed such as "Academician is like ..., because ..." and were administered by online to

participants. The metaphors produced by education administrators and teachers were examined by content analysis and conceptual categories were formed. In order to examine the status of these conceptual categories representing metaphors, two experts' opinions were sought. The number of consensus and disagreement were determined by comparing the coding of the experts independently. The matching of the experts and the researchers were compared, and the number of the consensus and dissidence were determined. The reliability was calculated according to the formula of the $reliability = \frac{consensus}{(consensus + dissidence)}$ introduced by Miles & Huberman (1994) and found to be .90.

Findings

Metaphors were grouped under five positive conceptual categories as “researcher, light source, guide, information treasure and building block. While education managers used the "light and sun" metaphors, teachers used “light and researcher” metaphors. Education managers positively stated that academicians were “light sources”, teachers also emphasized that academicians were “researcher”. On the other hand, six negative conceptual categories such as “self-righteous, slave, non-honey bee, parasite, asocial, getting things done” were created according to the explanations. When expressing negative thoughts about the academician, education managers used metaphors that "mole, wasp, octopus, forget their families". Teachers mostly focused on metaphors of “smart aleck, cocky/egoist and copycat”. Education managers negatively referred to the “asocial” aspect of academics. Teachers emphasized the "self-righteous” aspect. Moreover, two-way (positive / negative) metaphors such as “spouse, cactus, carbon” and 6 metaphors that do not fall into any category were created by the teachers alone.

Conclusion and Discussion

When the metaphors formed by education administrators and teachers regarding the concept of academician are examined, it is seen that they are grouped under 13 conceptual categories such as five positive six negative, two-way and the other. The participants mostly emphasized the researcher aspect of academicians. The four functions that the academician has to do are to discover, integrate, apply and teach knowledge. Academicians who will perform the discovery and integration functions of knowledge should be aware of innovations by constantly researching and should never compromise on self-improvement. Another point that education administrators

and teachers emphasize about the concept of academician is the direction of academician to be a source of light for the society. According to the participants, an academician should shed light on his ideas and illuminate the darkness in society.

When the negative metaphor categories formed by educational managers and teachers about the concept of academician are examined, it is seen that the teachers are mostly self-righteous. The participants think that academicians look at everything from above and consider themselves superior. Another point that teachers emphasize about the concept of academician is that academicians have to work like slaves. According to the participants, academicians must always do the work of more senior academics. In the present study, perceptions of education administrators and teachers about the concept of academician were examined and a unidirectional result was reached. Therefore, in the future studies, perceptions of academicians towards teachers or education administrators can be investigated and a comparative inference can be made on the bilateral relationship.